

V e g y e s e k .

Jelentés a múlt nyáron őstörténelmi és bányászati érdekből tett utazásomnak őslénytani eredményeiről. *)

Dr. Téglás Gábor főredisk. igazgatótól.

Az alsó Marosvölgyön tett gyakori kirándulásaim eredményéből legyen szabad az őslénytani adalékok rövid lajstromát összeállítanom. Mindenekelőtt ki kell emelnem azt a mindenesetre feltűnő jelenséget, hogy erdélyrészi medencénk belső területei, főleg a két Küküllő és Olt környékén, rendkívül bővelkednek ősméltóságos maradványokban; míg Gyulafehérváron, vagyis az Ompolyon alól, igen ritkán találkozunk ilyenekkel. És éppen ez a ritkaság teszi fontossá a meglevő gyérszámu leleteket, minélfogva mar csak a figyelem fokozása érdekében is kiváncsiatos és kérdés minél gyakoribb felemlítése.

1. A Maros teréről Nagy-Rápoltnál a hetvenes években Mailand Oszkár tanár akadt egy mamuth zápfoga. Az előfordulási körülményekből arra kell következtetnem, hogy e zápfog az átellenes balparti lőszpadból Tordos határáról mosatott oda. E zápfog azóta elkallódott.

2. Maros-Németiben Déván alól egy zápfog jelenleg gr. Kuun Géza maros-németi gyűjteményében.

Ugyanítt egy *Cervus elaphus fossilis* agancs ismeretlen lelőhelyről, de mindenesetre a közel vidékről.

3. Boj-Csizmo Gyógy mellett a Maros jobb partján, *Cervus elaphus fossilis* agancsát szolgáltatá a dévai társulati muzeumba.

4. Maros-Ujvár: Eleph. primig. agyara a sőtömzsét fedő rétegből Jucho bányatanácsos közlése.

5. Csáklya (Alsófejérm.): a falun kívül eső őstelenen *Elephas primig.* foss. agancsa, *Ursus spelaeus* fogai.

6. Ürményes Déce mellett Nagy-Enyeden felül: a) *Rhinoceros* állkapocs fogtöredékekkel. b) *Elephas primig.* fogak és lapoczka. c) *Cervus alces*, d) *Bos urus priscus*, mind Herepey Károly gyűjtése N.-Enyeden.

7. Alvincz (Alsófejérm.) a szászsebesi ev. gymnasium gyűjteményében: *Cervus elaph.* foss. zápfog és b) *Elephas primig.* zápfog.

8. Borberek (Alsófejérm.): a patak mosásból hatalmas *Bos. primigenius* koponya töredék birtokomban.

*) Ezen adatok pótléku szolgálauk Koch A. hasontárgyu kimutatásaihoz, melyekből 2 pótlék ezen Értesítő 1885. és 1886. évfolyamaiban jelent meg. A szerk

9. **Kelnek** (Szász-Sebes. mellett Nagy-Szebenm.) a) *Elephas primig.* zápfogak; b) *Equus primigenius* zápfogai, egyéb csontrészelei u. ott

10. **Oláh-Pián** (Szász-Sebestől nyugatra, N.-Szebenm.) *Equus primigenius* zápfoga a szász-sebesi ev. gymnasiumnál.

11. Ismeretlen lelőhelyről, de e környékről a szászsebesi ev. gymnasiumnál: *Cervus megaceros* Hartm. 64 cm. hosszu agancstörödéke. A rózsató átmérője 12 cm., szép példány.

12. **Berve**: *Bos priscus* koponyája és szarva ugyancsak a szász-sebesi ev. algynasium tulajdonában.

13. *Elephas primig.* ismeretlen lelőhely u. ott.

Vizavölgy.

14. **Brullya** (Braller N.-Selyk mellett, Nagy-Küküllőmegye.) *Elephas primig.* zápfogai a szász-sebesi ev. gymnasiumban.

15. **Szent-Mihály**, Boja völgy (Nagy-Küküllőmegye.) *Cervus elaphus foss.* agancs-törödéket szereztem meg 1886-ban.

N.-Szeben vidéke.

16. **Nagy-Selyk** határán a patak medrétől 50 méter magasra, 2 m. mélyen a) két *Elephas primig.* zápfog a sepsi-szent-györgyi székely muzeumban b) *Rhinoceros tichorh.* zápfoga és ujj-percze.

Ott vidék.

17. **Kobor** (Nagy-Küküllőmegye): *Elephas primigenius* zápfoga és agyarmancza a sepsi-szent-györgyi székely-muzeumban. Hatalmas végtagi csontok a kőhalmi szász evangélikus felső népiskola muzeumában.

18. **Kóhalom** (Nagy-Küküllőmegye) északra Kacza felé a Bovrelden löszoldal árkaiból: *Elephas primigenius* zápfogak és végtagrészletek a kőhalmi ev. felső népiskolánál.

19. **Nagy-Bacson** *Bos urus priscus* homlokcsontja két szarvval; sepsi-szt.-györgyi székely-nemzeti muzeum.

20. **Köpecz**: *Cervus megaceros*, Hartm. agancsrészlete u. ott

21. **Sepsi-Szent-György**: *Bos primigenius* u. ott.

22. **Árapatax** (Háromszékm.): *Elephas primig.* agyara, u. ott.

23. **Mogyoros**: *Eleph primig.* zápfog u. ott.

Kis-Küküllővölgy.

24. **Harangláb** (Kis-Küküllőm.): *Eleph. primig.* zápfog, S.-Szt.-György.

25. Ismeretlen lelőhely, de e vidéken: *Eleph primig.* agyarrészlet, sepsi-szt.-györgyi muzeum.

26. **Sövényfalva** (Kis-Küküllőmegye): *Elephas primig.* zápfog, nagy-enyedi collegium.

Kis-Küküllő vidék.

27. **Rigmány** (Maros-Tordam.) Koch Antal jelentésében is fel van véve azzal a megjegyzéssel, hogy köftejszével együtt találtak ott *Elephas primigenius*

záfogtöredéket. Én múlt nyári körutamban odáig eljutva constatálom, hogy a praehistoricus telepek egészen másfelé feküdtek s így a diluvialis ember létezéséhez támpontot nem találunk. A faluból Gegesre vivő út mellett egy meredek löszfalban épen útkészítésekor találták, Sipos György bíró elbeszélése szerint, az általa a kolozsvári muzeumba küldött *Elephas primig.* zápfogakat.

Ugyanott találtak azóta *Cervus elaphus fossilis* agancstöredéket, *Equus primigenius* 2 zápfogát és *Elephas primig.* czombesont töredékét.

Nyárárdmente.

28. **Nyárárd-Gálfalva** (Maros-Tordam.) Egy fiatal és idősb *Elephas primig.* zápfoga Kovács Ferencz apátplébános gyűjteményében Maros-Vásárhelyen.

29. Nyárárd részéből **Gálfalva** körül *Cervus elaphus* foss. agancstöredéke u. ott.

30. **Mikházáról** mamuth fog u. ott.

Felső Marosvidék.

31. **Magyar-Fülpös** (Maros-Tordamegye): *Elephas primig.* zápfog. N.-Enyeden ev. ref. kollegium gyűjteménye.

32. **Maros-Vásárhely**: *Equus primig.* fejrészlete Kovács Ferencz apátplébános gyűjteményében.

33. **Szent-Gerlicze** (Maros-Tordam.): *Equus primigenius* hatalmas koponyája, N.-Enyeden Herepey Károly gyűjtése.

Ezekben adhatom múlt nyáron Téglás István öcsém kíséretében östörténelmi és bányászati érdekből tett utazásunk öslénytani eredményét.

Déva, 1887. október 15.

Jegyzőkönyvi kivonatok a tartott szakülésekről.

e) 1887. október 23-án Dr. Entz Géza elnöklete alatt tartott szakülésen következő tárgyak kerültek elé:

1. Dr. Demeter Károly két előterjesztést tett. Az elsőben ismerteti Chalubinski varsói tanárnak „*Enumeratio muscorum tatrensium*“, hazai vonatkozású művét; a másodikban több Magyarországra nézve új mohfaj felfedezéséről ad számot. (Mindkét előterjesztést l. a jelen füzetben.)

2. Dr. Koch Antal egyet. tanár bemutatja Téglás Gábor dévai reáliskolai igazgatónak „*Adalékok az erdélyi medence ösemlőseihez*“ című jelentését, melyben 42 helyen talált ösemlősök csontmaradványait körülmenyesen ismerteti. Bemutató a közleményt kivonatossan kiadásra ajánlja (l. a jelen füzetben)

3. Dr. Bálint Sándor: Az *Epeira diademata* Cl. postembriónalis fejlődése cím alatt előadja, hogy a pókok felnevelése (úgy mint a rovarokat szokás felnevelni) mindeddig azért nem sikerült, mert a pókok kizárólag eleven állatok vérével stb. élnek. Minél kisebb a pók, természetesen annál kisebb legyen stb. képes csak táplálékául elfogni. Az előadónak sikerült az *Epeira diademata* Cl. fajból 6 nőtényt és 4 hímét tehéntejen felnevelni, mert az apró legyek fogdosása szóba sem jöhetett. A felnevelt példányok mindegyike 6-szor ved-